

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента

Єпіфанової Ірини Юріївни

на дисертаційну роботу

Сиротинської Наталії Миколаївни

**«Економічне оцінювання інновацій машинобудівних підприємств»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

***Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими
програмами, планами, темами***

В умовах ринкової економіки запорукою розвитку та успішного функціонування машинобудівних підприємств на ринку є розроблення та впровадження інновацій, які формують нові конкурентні переваги, створюють передумови для позиціонування підприємства, підвищують результативність функціонування тощо. Обмеженість інвестиційних ресурсів зумовлює необхідність відбору до реалізації лише тих інноваційних проектів, які є найбільш ефективними та забезпечують максимальну віддачу від капіталовкладень. Управлінські рішення щодо розроблення та впровадження інновацій приймаються на основі полівекторного оцінювання їх доцільності, комерційних перспектив, призначення. Здійснення такого оцінювання є трудомістким процесом і передбачає використання різноманітних підходів, методів та інструментів які часто дають неоднозначні та суперечливі результати. Тому існує об'єктивна необхідність у розробленні теоретичних та прикладних засад економічного оцінювання інновацій на машинобудівних підприємств. Це підтверджує актуальність та своєчасність тематики дисертаційної роботи Сиротинської Наталії Миколаївни.

Матеріали дисертаційної роботи використані при розробленні держбюджетної теми Національного університету «Львівська політехніка» ДБ/ПСМ «Методологія та інструментарій процесійно-структурованого менеджменту» (номер державної реєстрації № 0111U001215, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 1177 від 30.11.2010 р.), зокрема при підготовці Розділу 2 «Побудова системи процесійно-структурованого менеджменту на засадах структурної декомпозиції», підрозділу 2.2. «Обґрунтування складу основних елементів системи процесійно-структурованого менеджменту за топологічно-змістовою моделлю», підпункту 2.2.8. «Управління ризиками інноваційних проектів в умовах процесійно-структурованого менеджменту». Тема дисертаційної роботи відповідає науковому напрямку кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми формування системи менеджменту в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації № U0113001364).

***Оцінка достовірності та обґрунтованості наукових положень,
висновків і рекомендацій***

Наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертаційній роботі Сиротинської Н.М., є теоретично обґрунтованими, достовірними, об'єктивними і аргументованими. Основним теоретичним підґрунтям дисертаційної роботи є праці вітчизняних і зарубіжних науковців, нормативно-правові акти, матеріали періодичних видань, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, зібрані та опрацьовані матеріали досліджень результатів інноваційної діяльності машинобудівних підприємств Західного регіону України.

Ознайомлення зі змістом дисертації та автореферату дає змогу констатувати глибину розроблення автором досліджуваної проблематики, істотну новизну його наукового доробку. Дисертаційна робота має логічну

структурну побудову, її зміст повною мірою розкриває тему наукового дослідження.

У першому розділі «Теоретичні та прикладні засади економічного оцінювання інновацій машинобудівних підприємств» досліджено сутність категорій «новація», «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», визначено основні мотиви здійснення інноваційної діяльності машинобудівними підприємствами (підр. 1.1, с. 10-32). Дисертантом виокремлено основні класифікаційні ознаки та види інновацій в межах кожної з них, наведено узагальнений підхід до типологізації інновацій (підр. 1.2, с. 33-41). На основі узагальнення досвіду вітчизняних та зарубіжних фахівців з питань оцінювання інновацій, автором сформовано класифікацію інноваційного потенціалу та проаналізовано підходи до його оцінювання (підр. 1.3, с. 42-60).

Другий розділ «Аналізування та оцінювання інновацій машинобудівних підприємств» містить аналізування розвитку підприємств машинобудівної промисловості, а також дослідження їхньої інноваційної діяльності, ідентифікування інноваційної активності та ключових сфер розроблення і впровадження інновацій (підр. 2.1, с. 65-82). В роботі розглянуто фактори впливу інноваційних ризиків на стадіях розроблення інноваційних проєктів, запропоновано метод оцінювання та удосконалено модель регулювання інноваційних ризиків (підр. 2.2, с. 83-118).

Особливої уваги заслуговує удосконалений дисертантом рейтинговий метод оцінювання комерційних перспектив інновацій, використання якого дасть можливість підприємству проранжувати інноваційні ідеї за рівнем комерційної привабливості та вчасно відмовитися від тих ідей, реалізація яких була б невдалою. Вказаний метод ґрунтується на визначенні рейтингу інновації за десятьма основними критеріями, перелік яких підприємство-інноватор має можливість розширювати індивідуально відповідно до особливостей створюваного продукту (підр. 2.3, с. 119-143).

У третьому розділі «Економічне оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств як чинник обґрунтування управлінських рішень»

сформовано узагальнену класифікацію інноваційних стратегій, яка ґрунтується на ключових характеристиках інноваційної діяльності, на підставі яких визначено основні ознаки та можливі види інноваційних стратегій в межах цих ознак, що дасть змогу машинобудівним підприємствам більш обґрунтовано обирати саме ті види стратегій, які найбільше відповідають стратегії розвитку підприємства загалом (підр. 3.1, с. 147-157).

Дисертантом удосконалено модель оцінювання інноваційного потенціалу підприємства, яка дає можливість діагностувати кожен з видів ресурсів, які є складовими інноваційного потенціалу як у кількісному, так і якісному розрізах, проаналізувати вплив зовнішніх факторів на інноваційний потенціал підприємства, визначити рівень готовності інноваційного потенціалу підприємства до виконання інноваційної мети та врахувати найкращі приклади інших підприємств щодо ефективного формування інноваційного потенціалу (підр. 3.2, с. 158-190). Зацікавлення викликає розвинута автором модель формування та оцінювання антиризикової інноваційної стратегії (підр. 3.3, с. 191-209).

Наукова новизна результатів дослідження

Основні наукові результати, що характеризуються науковою новизною, полягають у такому:

1) Автором уточнено тлумачення понять «інновація», «новація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційний ризик», «інноваційний потенціал», «інноваційна стратегія», що, на відміну від існуючих трактувань, акцентують увагу на всіх важливих етапах інноваційної діяльності з точки зору новаційно-інноваційного процесного підходу (с. 15-17, 28-29, 45-47, 84-90, 149-151).

2) Розроблено комбінований метод оцінювання інноваційного ризику, який передбачає ідентифікування чинників та можливих видів ризиків, визначення ймовірності їх виникнення за етапами інноваційної діяльності

машинобудівного підприємства, кількісне оцінювання ризиків за умов оптимістичного, найбільш ймовірного та песимістичного сценаріїв розвитку інноваційного проекту з урахуванням зміни вартості грошей у часі, прийняття обґрунтованого рішення про реалізацію чи відмову від проекту, керуючись запропонованою системою показників (с. 95-104).

3) Удосконалено метод регулювання інноваційних ризиків на засадах вибору заходів обмеження ризиків відповідно до рівня запропонованого інтегрального коефіцієнта інноваційного ризику, що, на відміну від існуючих, дасть можливість підприємству не лише істотно мінімізувати інноваційні ризики та утримувати їх на прийнятному рівні, але й оптимально поєднати рівень мінімізованих ризиків з витратами на їх зниження (с. 103-119).

4) Удосконалено метод оцінювання комерційних перспектив інновацій, який, на відміну від наявних, ґрунтується на рейтингуванні альтернативних інноваційних проектів за запропонованими критеріями майбутнього ставлення споживачів до інновацій та враховує необхідність маркетингової підтримки обраного до реалізації інноваційного проекту відповідно до обраної конкурентної маркетингової стратегії (с. 126-128).

5) Удосконалено модель оцінювання стану та перспектив розвитку інноваційного потенціалу машинобудівного підприємства, яка, на відміну від існуючих, дає змогу кількісно і якісно оцінити величину власного інноваційного потенціалу та рівень його готовності до виконання встановленої мети з урахуванням витрат на його формування, доходів від його використання, результатів конкурентних порівнянь, а також оптимізувати його обсяг, зважаючи на інтенсивність впровадження інновацій підприємством (с. 159-190).

6) Розвинуто модель формування та економічного оцінювання інноваційної стратегії через виокремлення логічно послідовних етапів, реалізація яких, на відміну від існуючих, дозволить підприємству з множини альтернативних обрати до реалізації оптимальні інноваційні проекти з урахуванням наявного інноваційного потенціалу, незадоволених потреб споживачів та наявних конкурентних переваг, рівня економічної ефективності,

а також забезпечити оптимальне поєднання інноваційних ризиків та очікуваних прибутків (с. 191-209).

Практичне значення результатів дослідження

Практичною цінністю володіють запропоновані у роботі методичні рекомендації щодо аналізування комерційної ефективності інновацій, оцінювання та регулювання інноваційних ризиків, визначення стану та перспектив розвитку інноваційного потенціалу підприємства, формування інноваційної стратегії тощо.

Розроблені дисертантом науково-прикладні положення використано в практичній діяльності таких машинобудівних підприємств, як ТОВ «Діскавері-бурове обладнання (Україна)» (довідка № 85 від 16 лютого 2015 р.), ТОВ «ТАЙМ ЕНД СПЕЙС» (довідка № 01/03-23 від 12 березня 2015 р.), а також у Головному управлінні Державної фіскальної служби у Львівській області (довідка № 64 від 6 квітня 2015 р.), що засвідчило їх прикладну цінність та можливість впровадження на машинобудівних підприємствах.

Окремі положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Приватного вищого навчального закладу «Львівський університет бізнесу та права» МОН України у процесі викладання таких навчальних дисциплін, як «Фінанси інноваційного підприємства» й «Фінансова санація та банкрутство підприємств» для студентів напряму підготовки і спеціальності 6/8.03050801 «Фінанси і кредит» (№ 64 від 06 квітня 2015р.).

Повнота відображення наукових положень дисертаційної роботи в опублікованих автором працях

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 23 наукові праці, зокрема 1 колективну монографію, 8 статей у наукових фахових виданнях України, з них 4 статті представлені у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 14 тез доповідей науково-практичних

конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 3,25 друк. арк., з яких 3,15 друк. арк. особисто належать автору.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

В цілому позитивно оцінюючи дослідження, виконане Сиротинською Наталією Миколаївною необхідно зазначити деякі наявні недоліки і зауваження дискусійного характеру:

1. В дисертаційній роботі автором розмежовано поняття «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес» (підрозділ 1.1, рис. 1.4, с. 29). Разом з тим, варто було б конкретизувати, з яких саме інноваційних процесів формується інноваційна діяльність.

2. В межах характеристики видів інновацій (табл. 1.6, с. 39-41) розглядається такий різновид інновацій, як псевдоінновації, проте не розкрито критерії ідентифікування таких інновацій.

3. На рис. 1.9, с. 87 дисертантом виокремлено специфічні інноваційні ризики, зокрема й такі, що мають місце на усіх етапах інноваційної діяльності. Варто було б конкретизувати, як ризик невиконання договірних зобов'язань може фігурувати на етапі формування і обрання інноваційних задумів.

4. Автором досліджено обсяги реалізації продукції низки машинобудівних заводів Західного регіону (рис. 2.6, с. 80; рис. 2.7, с. 82), проаналізовано випущену інноваційну продукцію окремими заводами (с. 74-82). Разом з тим, недостатньо повно здійснено їх порівняльний аналіз, що сприяло б виявленню загальних тенденцій розвитку інноваційної діяльності даних підприємств.

5. На рис. 2.12, с. 116 автором наведено модель регулювання інноваційних ризиків, одним із етапів якої є встановлення допустимого рівня ризику. Проте не обґрунтовано, який рівень інноваційного ризику може бути

допустимим для вітчизняних машинобудівних підприємств.

6. У пропонуваній послідовності здійснення маркетингу інновацій (рис. 2.13, с. 130) одним із етапів є бюджетування маркетингових витрат. Варто було б уточнити, що включає цей етап, оскільки бюджетування є управлінською технологією, яка оптимізує грошові потоки, доходи та витрати, а також спрямована на підвищення ефективності використання капіталу підприємства.

Загалом, вищезазначені зауваження не зменшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Відповідність дисертаційної роботи вимогам МОН України

Дисертація Сиротинської Н.М. є завершеною науково-дослідною роботою, що виконана самостійно автором на високому науково-теоретичному рівні. Дисертація написана українською мовою та оформлена відповідно до положень, норм і правил МОН України.

Автореферат за структурою і технічним оформленням відповідає визначеним МОН України стандартам. В авторефераті відображено ключові результати дисертаційної роботи та основні наукові здобутки автора. Зміст автореферату є ідентичним змісту основних положень дисертаційної роботи.

Загальний висновок про дисертаційну роботу

Дисертація Сиротинської Н.М. «Економічне оцінювання інновацій машинобудівних підприємств» є завершеним науковим дослідженням, містить наукову новизну, представляє теоретичну і практичну цінність, спрямована на вирішення важливого наукового завдання щодо економічного оцінювання інновацій на машинобудівних підприємствах.

За змістом, структурою та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України, які висуваються до робіт на здобуття наукового

ступеня кандидата економічних наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор, Сиротинська Наталія Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

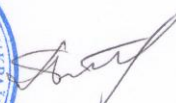
**Кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри фінансів
Вінницького національного технічного
університету**

І.Ю. Єпіфанова

Підпис к.е.н., доцента І.Ю. Єпіфанової засвідчую:

**Вчений секретар
Вінницького національного
технічного університету**

А.В. Поплавський